

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NSS 2019
'MEO' 2019
SS-KANDIDATE**

GRAAD 12

REKENINGKUNDE

NOVEMBER 2020

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 300

NASIENRIGLYNE:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie' omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n .
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 15 bladsye.

VRAAG 1

1.1	1.1.1	B ✓ (oninbare skulde)
	1.1.2	D ✓ (produksielone)
	1.1.3	E ✓ (bankkoste)
	1.1.4	C ✓ (waardevermindering van fabrieksmasjinerie)
	1.1.5	A ✓ (grondstowwe vir produksie)

5

1.2 BERGVIEW VERVAARDIGERS**1.2.1 FABRIEKSBOKOSTE-NOTA**

Salaris van fabrieksvoorman	150 000 ✓
Waardevermindering op fabriekstoerusting	145 000 ✓
Indirekte materiaal (12 400 ✓ + 33 100 ✓ – 14 300 ✓)	31 200 ✓*
Versekering 60 000 x 3/6 of – 30 000	30 000 ✓✓
Water en elektrisiteit (115 000 ✓ + 12 000 ✓) x 80% ✓ OF 127 000 – 25 400 OF 92 000 + 9 600	101 600 ✓*
Huuruitgawe 113 000 ✓ x 7 200/9 000 ✓ OF 113 000- 22 600	90 400 ✓*
Wees bedag op verskillende permutasies van syfers en ken punte daarvolgens toe	548 200 ✓*

16

*Een deel korrek

**1.2.2 PRODUKSIEKOSTESTAAT
VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2020**

*Een deel korrek

Direkte materiaalkoste	2 200 000
Direkte arbeidskoste	1 209 300 ✓
Primêre koste DMK + DA	3 409 300 ✓
Fabrieksbokoste sien 1.2.1	548 200 ✓
Totale produksiekoste bewerking	3 957 500 ✓
Goedere-in-bewerking aan begin	130 000
	4 087 500
Goedere-in-bewerking aan einde balansseersyfer (aanvaar positiewe verskil)	(40 500) ✓
Koste van produksie van klaarprodukte (140 000 ✓ + 4 062 500 ✓ – 155 500 ✓) 6 500 000 x 100/160	4 047 000 ✓*

10

**Aanvaar alternatiewe bewerkings bv grootboek formaat
-1 vir swak aanbieding (maks -1) (geen besonderhede); aanvaar herkenbare afkortings bv DAK, FBK**

1.3 EASY KOSSE

1.3.1 Verduidelik waarom die verandering in eenhede vervaardig, die vaste koste per eenheid beïnvloed het.

Enige EEN geldige rede ✓✓ **deelpunte vir onvolledige/onduidelike antwoorde**

- Vaste koste word nie geraak deur voorraadvlakke nie, vermindering in eenhede geproduseer en verkoop sal die vaste koste per eenheid vermeerder
- Vaste koste bly konstant terwyl die aantal eenhede verminder.
- Ekonomieë van skaal word slegs behaal as daar 'n vermeerdering in produksie is

2

1.3.2 Gee TWEE moontlike redes vir die toename in direkte materiaal koste per eenheid. Enige TWEE geldige redes ✓✓ ✓✓

deelpunte vir onvolledige/onduidelike antwoorde

Rede 1	<ul style="list-style-type: none"> • Toename in prys van grondstowwe/insluitend inflasie • Geen grootmaat kortings agv verminderde produksie
Rede 2	<ul style="list-style-type: none"> • Invoer van grondstowwe (wisselkoers/invoerkoste) • Toename in transport en/of stoorkoste van grondstowwe • Skaarsheid – prysstygings agv verhoogde aanvraag • Vermorsing van grondstowwe/ swak bestuur en kontrole in produksieproses/ swak opgeleide werkers • Moontlike diefstal van grondstowwe

4

1.3.3 Verduidelik waarom die onderneming nie met die produksievlak en gelykbreekpunt tevrede moet wees nie. Vergelyk en haal syfers aan vir beide jare.

Vergelyking ✓ ✓ syfers vir elke jaar ✓✓ ✓✓

Enige TWEE van: Vergelyk **GBP** van 2019 tot **produksie** van 2019
 Vergelyk **produksie** van 2019 tot **produksie** van 2018
 Vergelyk **GBP** van 2019 tot **GBP** van 2018

- Vervaardig 54 000 eenhede en die GBP is 50 976; 3 024 meer as GBP
- Produksie verminder van 65 000 tot 54 000 eenhede (met 11 000 eenhede/ (16,9%)
- GBP vermeerder van 50 000 tot 50 976 eenhede (976 eenhede / 2%)
- Wins op 3 024 eenhede in 2019 in vergelyking tot wins op 15 000 eenhede in 2018 / Vermindering in wins met 11 976 eenhede.

6

1.3.4 Verduidelik EEN rede teen hierdie opsie.

EEN rede ✓✓ **deelpunte vir onvolledige/onduidelike antwoorde**

- Dit is mag gesien word as oneties/onwettig as nie op verpakking verklaar word nie/ kan vervolgd word/gerapporteer word aan verbruikersraad
- Sal addisionele koste veroorsaak in die vervaardiging van nuwe verpakking/advertensie
- Die klante sal nie gelukkig wees nie en verkope kan selfs meer daal/ staan klante af aan mededingers
- Negatiewe impak op beeld van onderneming as ontdek word

2

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 2

2.1 BTW

Geen deelpunte vir bewerkings

Bereken die BTW-bedrae en dui die effek van ELK aan.

BESONDERHEDE		BTW-BEDRAG	EFFEK aanvaar + of -
Totale verkope		R81 675	Toename
Aankope van voorraad	(i)	R26 235 ✓	Verminder ✓
Onttrekkings van voorraad	(ii)	R4 800 ✓✓	Vermeerder ✓
Oninbare skulde	(iii)	R915 ✓✓	Verminder ✓

8

2.2 BANKVERSOENING EN INTERNE BEHEER

2.2.1 Toon die inskrywings wat in die Kontantjoernale aangeteken moet word.

Kontantontvangstejoernaal (slegs syfers)		Kontantbetalingsjoernaal (slegs syfers)
65 570	Twee punte vir beide	64 790
31 350 ✓	11 850* KOJ 14 550* KBJ	2 700* ✓✓
150 ✓	33 500* KOJ 44 000* KBJ	10 500* ✓✓
	Geen deelpunte	9 750 ✓
	Twee punte vir beide*	3 375 ✓
	600 (KOJ) 1200 (KBJ)	600* ✓✓
97 070		91 715

10

-1 vreemde items (maks -1) vir enige bedrag wat punte verdien in 2.2.3

2.2.2 Bereken die Bankrekeningsaldo op 30 April 2020.

Bewerkings	Antwoord
Sien KOJ totaal Sien KBJ totaal - 3 450 ✓ + 97 070 ✓ - 91 715 ✓ Aanvaar grootboekrekening formaat	1 905 ✓ een deel korrek

4

KOJ en KBJ totale moet die begin totale insluit

2.2.3 Bankversoeningstaat op 30 April 2020

-1 P (maks -1) vir geen besonderhede	Een kolommetode	Debiet	Krediet
Saldo volgens Bankstaat	11 955	Balanseersyfer/ Kan dt wees	11 955 ✓✓ Moet nie 19 500 aanvaar nie
Krediteer uitstaande deposito	27 750		27 750 ✓
Debiteer uitstaande tjeks/EFO:			
Nr. 615	(15 750)	15 750 ✓	
Nr. 965	(6 750)	6 750 ✓	
Nr. 980	(8 600)	8 600 ✓	
EFO	(7 300)	7 300 ✓	
Regstel van fout/foutiewe inskrywing	600		600 ✓
Saldo volgens Bankrekening	1 905	1 905 ✓*	Sien 2.2.2(dt/kt)
-1 vreemde items (maks -1) vir enige bedrag wat punte verdien in 2.2.1		40 305	40 305

9

2.2.4

As interne ouditeur is jy nie gelukkig met die beheer van kontant in hierdie onderneming nie. Verduidelik TWEE probleme om jou vermoede te bevestig. Haal syfers aan. Gee raad oor hoe ELKE probleem in die toekoms vermy kan word.

	Verduideliking met bewyse	Raad
	Verduideliking ✓ ✓ bewyse ✓ ✓	✓ ✓
Probleem 1	Diefstal/bedrog/Fout/Interne kontrolemaatreëls ontbreek. kontantstrokie (R10 500) is nie geboekstaaf nie.	Kontroleer dat die kontantstrokie met die totaal van die depositostrokie/ bank-kennisgewing(sms) vir alle transaksies/ Versoen / EFT/ gebruik sekuriteitsmaatskappy vir depositos
Probleem 2	Oorrol van kontant/ sekuriteitsrisiko. Deposito R50 400 verskyn 14 dae later Deposito van R27 750 van 24 April uitstaande.	Kontant ingevorder moet dadelik gedeponeer word/ verkooppersoneel moet nie kontant deponer nie/ verdeling van pligte/Toesighouer moet kontroleer voor deponering
	Uitgestelde betalings. Vooruitgedateerde tjek, R15 750 (30 Oct 2020) en R 6 750 (30 Mei 2020)	Koop voorrade volgens bronne beskikbaar, skedule/ beplan aankope (begroot)

6

Aanvaar dieselfde raad indien van toepassing/relevant tot beide probleme geïdentifiseer, bv ' verdeling van pligte'

2.3

DEBITEURE-OUERDOMSANALISE

2.3.1

Verduidelik hoe die debiteure-ouderdomsanalise die onderneming kan bystaan om debiteure meer doeltreffend te bestuur.

Geldige verduideliking ✓✓ **deelpunte vir onvolledige/onduidelike antwoorde**

- Help die onderneming om stadige/agterstallige debiteure te identifiseer, Of moontlike oninbare skulde
- Lig debiteure met goeie rekords uit sodat hulle kredietterme heroorweeg kan word
- Dit kan die debiteure wat meer as hulle kredietlimiet koop aan die lig bring
- Ontbloot tekortkominge in interne beheerprosesse sodat regstellende maatreëls geneem kan word

2

2.3.2

Verduidelik TWEE aparte probleme wat deur die ouderdomsanalise uitgelig word. Verskaf bewyse vir ELKEEN.

Bewyse moet getoon word. Kan in verduideliking kolom wees Aanvaar name of verduideliking of bedrae.

Enige TWEE van:

	Verduideliking ✓ ✓	Bewyse ✓ ✓
Probleem 1	Sekere debiteure oorskry hulle kredietterme (stadige betalers) Moontlike oninbare skulde	D Duma, S Swart; 90 dae : 60/90 dae (1 425) (6 000; 12 750)
	Sekere debiteure oorskry hulle kredietlimiet	P Palm 20 % bo limiet R1 050 (R6 300 – R5 250)
Probleem 2	Stadige betalende debiteure toegelaat om te koop/om hulle kredietlimiet te oorskry (interne kontrole)	D Duma, S Swart

4

2.3.3

Noem TWEE strategieë wat Tonga Hardeware kan gebruik om te verseker dat krediet slegs aan betroubare aansoekers toegestaan word.

Enige TWEE geldige strategieë ✓ ✓ **Twee verskillende opsies van die lys**

Doen kredietnavrae (verwysings/aanmeldings/kredietburo)

Kontroleer indiensnemingsgeskiedenis en salarisadvies/bankstate

Kontakbesonderhede (woon/posadres /kontaknommers /epos)

2

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 3

3.1

3.1.1	Eerste-in-eerste-uit metode	EIEU	✓
3.1.2	Geweegte gemiddelde metode	GG	✓
3.1.3	Spesifieke identifikasie metode	SI	✓

Aanvaar afkortings

3

3.2

JJ MODEHUIS

3.2.1

Bereken: Waarde van die eindvoorraad deur die geweegte gemiddelde-metode te gebruik	
Bewerkings	Antwoord
1 858 200 twee punte (124 500 + 1 813 000) 130 x 610 $1\,937\,500 \checkmark - 79\,300 \checkmark \times 380 \checkmark$ $3\,390 \checkmark - 130 \checkmark$ (240 + 3 150) 3 260 twee punte GG: 570 vier punte	216 600 ☒ een deel korrek
Bereken: Bruto wins	
Bewerkings	Antwoord
sien hierbo sien hierbo $2\,764\,800 \checkmark - (1\,858\,200 \checkmark - 216\,600 \checkmark)$ 1 937 500 – 79 300 1 641 600 twee punte OF AS EENHEDE GEBRUIK IS: (960 - 570) x 2 8880 een punt een mpunt een punt	1 123 200 ☒ een deel korrek

6

4

3.2.2

Bereken hoe lank (in dae) dit sal neem om die eindvoorraad van die jeans te verkoop.	
Bewerkings	Antwoord
sien 3.2.1 $\frac{216\,600 \checkmark}{1\,641\,600 \checkmark} \times 365 \checkmark$ sien 3.2.1 kvv OF : AS EENHEDE GEBRUIK WORD een punt een punt een punt $\frac{380}{2\,880} \times 365$ OF $\frac{380}{2880/365}$ een punt een punt een punt	een deel korrek 48,2 dae ☒

4

3.2.3

Bereken: Waarde van eindvoorraad deur die EIEU-metode te gebruik	
Bewerkings	Antwoord
$400 - 130$ $270 \checkmark \times 610 \checkmark = 164\,700$ ☒ een deel korrek $110 \checkmark \times 580 \checkmark = 63\,800$ ☒ een deel korrek 380 - 270 / sien bg	$228\,500$ ☒ een deel korrek
Noem EEN voordeel van die gebruik van die EIEU-metode. Enige EEN punt $\checkmark\checkmark$ deelpunte vir onvolledige/onduidelike/gedeeltelike antwoorde	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bruto wins hoër</u> agv hoër eindvoorraad waarde/laer koste van verkope • Aankooppryse van broeke styg steeds a.g.v. toenemende vraag/inflasie • Bruto wins sal bepaal word deur huidige markwaardes. • Voorrraad word gewaardeer teen die <u>mees onlangse pryse</u>: minder kans van oortollige voorraad/ verouder • Makliker om hierdie metode te gebruik. 	

7

2

3.2.4

Bereken die aantal baadjies gesteel.	
Bewerkings	Antwoord
$(1\,760 + 6\,500)$ $8\,260 \checkmark - 2\,980 \checkmark - 5\,020 \checkmark$ OF $- 8\,260 + 2\,980 + 5\,020$	260 ☒ een deel korrek
Gee TWEE oplossings om die probleem op te los. Enige TWEE geldige punte $\checkmark\checkmark$ $\checkmark\checkmark$ deelpunte vir onvolledige/onduidelike/gedeeltelike antwoorde Verwagte antwoorde vir 2 punte:	
Oplossing 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tel voorraad gereeld en vergelyk met voorraadrekords • Verbeter/ neem in diens sekuriteit om alle uitgangspunte te kontroleer.
Oplossing 2	<ul style="list-style-type: none"> • Installeer sekuriteitskameras op strategiese punte(CCTV) • Bestel kleiner hoeveelhede, maar meer gereeld soos benodig • Personeelsifting/sluitkassies vir personeel (as hulle verdink word) • Opsporingstoestelle /sekuriteitsmerkers op produkte • Verseker goedere sodat kan eis van die versekeringspolis

4

4

3.2.5

Die interne ouditeur is bekommerd oor die voorraadvlakke en die verkoopprys van baadjies. Verduidelik redes vir sy bekommernis, met syfers, en gee verskillende raad in ELKE geval. <i>Wees bedag op raad wat op beide van toepassing mag wees bv 'verminder winsopslag %'</i>		
Bekommernis	Verduideliking (met syfers) $\checkmark\checkmark\checkmark\checkmark$	Raad $\checkmark\checkmark$
Voorraadvlak	Voorraadhoudingstydperk het verhoog (van 103 dae) tot 216 dae (met 113 dae)/hoe slotvoorraad saldo 2 980(1 220) meer as beginvoorraad/ 36% van beskikbare voorraad; moontlike oortollig of diefstal	Uitverkoop om van oortollige voorraad ontslae te raak/ Bestel in lyn met aanvraag
Verkoopprys	Die winsopslag % is verhoog(van 70%) tot 107% (tot R1 450 of met R380) Klante vind die prys van R1 450 te hoog	Verminder winsopslag % / verkoopprys/ Bied handelskortings/ Adverteer om meer klante te lok

6

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 4

4.1

	Bewerkings	Antwoord
(i)	Kosprys van grond en geboue aan begin van jaar 9 650 000 + 850 000 (Ken een punt toe as hierdie bewerking getoon word sonder 'n finale antwoord)	R10 500 000 ✓✓
(ii)	Waardevermindering op voertuie vir die jaar Nuut: 625 000 x 20% x 3/12 = 31 250 ✓✓ een deel korrek Oud: 1 281 000 x 20% = 256 200 ✓✓ een deel korrek	R287 450 ✓ een deel korrek
(iii)	Verkope van toerusting $21\ 000 \checkmark - (15\ 000 \checkmark + 450 \checkmark \checkmark)$ een deel korrek $\frac{6\ 000 \times 15\% \times 6/12}{15\ 450}$ drie punte	R5 550 ✓ een deel korrek
(iv)	Opgehoopde waardevermindering van toerusting 200 000 ✓ + 42 450 ✓ - 15 450 ✓ sien (iii) hierbo	R227 000 ✓ een deel korrek

16

(iii) en (iv) aanvaar grootboekformaat; omgekeerde tekens; hakies as bewerking

4.2

GEWONE AANDELEKAPITAAL:

UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL

800 000	Aandele reeds uitgereik aan begin	4 800 000
400 000 ✓	Aandele uitgereik gedurende die jaar	3 600 000 ✓ Balanseersyfer
(60 000)	Aandele teruggekoop (GAP: R7.00)	(420 000) ✓✓
1 140 000 ✓*	Aandele in uitreik aan einde eind aantal aandele x R7.00	7 980 000 ✓ ✓*

7

-1 P vir geen besonderhede (maks -1)

*een deel korrek

BEHOUE INKOMSTE:

Saldo aan begin	1 181 250
Netto wins na belasting	2 534 400
Aandele teruggekoop 60 000 ✓ x R3.80 ✓ ignoreer hakies OF 648 000 - 420 000 GAK 10,80 - 7,00	(228 000) ✓*
Dividende ignoreer hakies Bewerking	(2 377 200) ✓
Interim 1 200 000 ✓ x 124 sent ✓ of 124% of x 1,24 of 124/100	1 488 000 ✓*
Finaal	889 200
Saldo aan einde Aandele teruggekoop en Div moet afgetrek word bewerking	1 110 450 ✓

8
---

*een deel korrek

4.3 BALANSSTAAT (STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE) OP 31 MAART 2020

BATES		
Nie-bedryfsbates		11 458 500
Vaste bates teen drawaarde		11 458 500
Bedryfsbates	TB- 11 458 500	2 715 750☑
Voorrade	balanseersyfer	1 303 850☑
Handels- en ander ontvangbare bedrae (881 000✓ + 2 500 ✓✓ + 41 900✓ + 32 500✓✓)		957 900☑*
Kontant en kontantekwivalente		454 000
TOTALE BATES	Sien totale ekwiteit + laste 11	14 174 250☑☑
EKWITEIT EN LASTE		
Gewone aandeelhoudersbelang	GAK + BI	9 090 450☑
Gewone aandelekapitaal	sien 4.2 GAK	7 980 000☑
Behoue inkomste	sien 4.2 BI 3	1 110 450☑
Nie-bedryfslaste		2 382 000
Verbandlening: 642 000 twee punte – 258 000 een punt (2 508 000 ✓ + 258 000 ✓ – 384 000✓✓✓)	6	2 382 000☑*
Bedryfslaste		2 701 800☑*
Handels- en ander betaalbare bedrae* (1 318 000✓ + 32 000✓ + 65 000✓✓)	kan ander BL items insluit	1 415 000☑*
Aandelhouders vir dividende	sien 4.2	889 200✓✓
SAID: Inkomstebelasting (985 600 ✓✓ – 972 000 ✓)#		13 600☑*
Huidige deel van lening	sien NBL hierbo	384 000☑
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	14 GAB + NBL + BL	14 74 250☑

* een deel korrek

-1 vreemde items (maks -2); misplaaste items: sien slegs bewerking na; -1 P (geen besonderhede) maks -1
SAID: inkomstebelasting kan 'n Dt (BB) wees as inkomstebelasting foutief bereken is

TOTALE PUNTE**65****34**

VRAAG 5

5.1	5.1.1	Eksterne ✓
	5.1.2	Direkteure ✓
	5.1.3	Balansstaat ✓
	5.1.4	Kontantvloeistaat ✓

4

5.2 BOMBAY BPK.

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2020	
KONTANTGEVOLGE VAN BEDRYFSAKTIVITEITE	
Kontant uit bedrywighede gegenerer	
Rente betaal	
Inkomstebelasting betaal	
4	Dividende betaal 121 000 twee punte 126 000 ✓ + 286 000 ✓ – 165 000 ✓ OF - 126 000 - 286 000 + 165 000 (247 000) ✓* Aanvaar ander aanbieding vir berekeninge bv hakies; grootboekrekeninge
KONTANTGEVOLGE VAN BELEGGINGS-AKTIVITEITE	
5	Vaste bates aangekoop 4 830 000 ✓ + 34 500 ✓ + 312 600 ✓ – 3 760 100 ✓ OF - 4 830 000 - 34 500 - 312 600 + 3 760 100 (1 417 000) ✓* Aanvaar ander aanbieding vir berekeninge bv hakies; grootboekrekeninge
1	Opbrengs van verkoop van vaste bates 34 500 ✓
Verandering in vaste deposito	
KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGS-AKTIVITEITE	
1	Opbrengs van aandele uitgereik 1 240 000 ✓
5	Terugkoop van aandele 5 880 000 ✓ – 1 240 000 ✓ – 5 360 000 ✓ – 96 000 ✓ OF - 5 880 000 + 1 240 000 + 5 360 000 + 96 000 OF 120 000 een punt x 6,80 (drie punte) (816 000) ✓* Aanvaar ander aanbieding vir berekeninge bv hakies; grootboekrekeninge
2	Verandering in lening 1 300 000 – 950 000 (350 000) ✓✓ Een punt as 350 000 sonder hakies
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	
	(82 700) ✓
	Kontant en kontantekwivalente (beginsaldo) 56 400 ✓
4	Kontant en kontantekwivalente (eindsaldo) -28 800 + 2 500 (26 300) ✓✓ Een deel korrek

22
----

*een deel korrek en moet in hakies wees /ndien geen hakies, volpunte vir bewerkings
 As onvanpaste gebruik van hakies of nie, kan nie volpunte nie op daardie lyn verdien word nie

5.2.2

Bereken: % bedryfswins op verkope		
Bewerkings		Antwoord
$\frac{1\ 122\ 500 \checkmark}{4\ 824\ 000 \checkmark} \times 100$		23,3% ☒ Een deel korrek; aanvaar 23% Druk uit as %, teken nie nodig
		3
Bereken: Vuurproefverhouding (LET WEL: Die bedryfsverhouding is 1,6 : 1.1)		
Bewerkings		Antwoord
774 000 x 1,6 twee punte (1 238 400 ☒ - 619 000 ☒) : 774 000 ☒ 619 400 drie punte		0,8 : 1 ☒ Een deel korrek As x:1
		5
Bereken: Netto batewaarde (NBW) per aandeel		
Bewerkings		Antwoord
6 422 800 twee punte (5 880 000 ☒ + 542 800 ☒) x 100 980 000 ☒ ☒ een deel korrek (900 000 + 200 000 - 120 000)		655,4 sent ☒ Een deel korrek Aanvaar R6.55 / 655 sent
		5

Let wel: Die 100 tel nie as een deel korrek nie vir metode punt nie

5.3 TWEE MAATSKAPPYE: LULU BPK. EN COCO BPK.

5.3.1

<p>Verduidelik watter maatskappy het die beste likiditeit. Haal TWEE finansiële aanwysers aan om jou mening te staaf. Deelpunte vir onvolledige/onduidelike/gedeeltelike antwoorde</p> <p>Verduideliking en finansiële aanwysers vir Lulu: Likiditeitsverhoudings van <u>Lulu Bpk</u> ☒ is <u>meer effektief</u> ☒ as die van Coco Bpk. Bedryfskapitaalverhouding 1,7 : 1 ☒ Vuurproefverhouding 0,9 : 1 ☒ OF</p> <p>Verduideliking en finansiële aanwysers vir Coco: Likiditeitsverhouding van <u>Coco Bpk</u> een punt is <u>hoog/ hulle het meer BB</u> een punt Coco het meer likiede bates as voorraad (0,6:1 in vergelyking met 0,8:1 in Lulu) Bedryfskapitaalverhouding 4,2 : 1 een punt Vuurproefverhouding 3,6 : 1 een punt</p>	4
---	----------

5.3.2

<p>Lewer kommentaar op die verdienste per aandeel en die % opbrengs op ekwiteit van Lulu Bpk. Gee TWEE redes waarom die aandeelhouers met hierdie aanwysers tevrede sal wees. Haal syfers aan. Finansiële aanwysers (met syfers) ☒ ☒ ☒ Verduideliking ☒</p> <p>Enigiets meer as die name van die aanwyser, ken een punt toe bv vir neiging aangedui</p> <p>VPA vermeerder (van 233 sent) tot 273 sent (met 40 sent/ 17,2%) OOAB vermeerder(van 14%) tot 25%(met <u>11%</u>/78,6%)</p> <p>Dit is meer as opbrengste van alternatiewe beleggings (soos rente op vaste deposito van 6%)</p>	5
--	----------

5.3.3

Lewer kommentaar op die markwaarde van die aandele in Coco Bpk. Verduidelik TWEE punte. Haal syfers aan.

Twee geldige punte ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- **Vergelyk met NBW:** Markwaarde van R18,80 is meer as die NBW van R17,86 (met 0,94). Dui op goeie vraag na aandele/positiewe beeld van maatskappy/ maatskappy doen goed
- **Vergelyk met aankoopprys:** Hy het oorspronklik die aandele vir R28,00 gekoop, maar die markprys is nou R18,80 (dui op swak finansiële opbrengs)

4

5.3.4

Vergelyk die dividenduitbetalingskoerse van beide maatskappye en verduidelik waarom die direkteure van ELKE maatskappy op hierdie uitbetalingskoerse besluit het. Haal syfers of berekeninge aan.**Lulu Bpk:** 110c (DPS) 273 sent (VPA) van 40%✓

Hulle hou 59,7% van die VPA terug vir toekomstige groei/uitbreiding✓

OF Dit is om aandeelhouders te bevoordeel deur NBW en aandeelprys**Coco Bpk:** 200c (DPA)/ 117 sent (VPA) of 117%✓

Hulle doen dit om aandeelhouders gelukkig te hou./beloon aandeelhouders vir lae dividende van vorige jare/ het geen planne vir uitbreiding nie ✓

Wees bedag of verskillende maniere van aanbieding van inligting

4

5.3.5

Noah sê dat die dividend van 110 sent per aandeel wat hy van Lulu Bpk. verdien het, beter is as die dividend van 200 sent per aandeel van Coco Bpk. Gee EEN punt om te bewys dat hy verkeerd is. Haal syfers of berekeninge aan.

EEN verduideliking/vergelyking (met syfers)

Geen punt vir individuele/ willekeurige syfers gegee

200 sent - 110 sent = 90 sent meer per aandeel is meer verdien in Coco Bpk
✓ ✓ ✓ ✓**OF:** Hy het 90 sent meer per aandeel in Coco Bpk verdien vier punte

Wees ook bedag op leerder wat op die volgende manier kommentaar gelewer het om te bewys Noah is korrek:

In Lulu Bpk se geval

Noah verdien 110c per aandeel wat hom 700c (16%) gekos het twee punte

In Coco Bpk se geval

Noah verdien 200 c per aandeel wat hom 2 800c (7%) gekos het twee punte

OF

In totaal verdien hy R440 000 van Lulu Bpk, maar slegs R200 000 van CocoBpk vier punte

4

5.3.6 Lewer kommentaar op die risiko en finansiële hefboom van ELKE maatskappy. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

DRIE punte per maatskappy: Finansiële aanwysers met syfers en kommentaar
 Aanvaar die korrekte syfers (as finansiële aanwysers nie genoem word nie)

Lulu Bpk.:

S/E verhouding 0,8 : 1 ✓
 OOTKA is 20% ✓

Kommentaar ✓

Die onderneming maak uitgebreid gebruik van lenings (hoë risiko)/
 OTKA is hoër as die rentekoers van 13%; dui op positiewe hefboom

Coco Bpk.:

S/E verhouding 0,2 : 1 ✓
 OOTKA 10% ✓

Kommentaar ✓

Die onderneming maak nie op lenings staat nie (lae risiko)/
 OTKA is laer as die rentekoers van 13%, dui negatiewe hefboom aan

Aanbieding van inligting mag varieer; finansiële aanwysers en/of kommentaar mag in dieselfde stelling wees

6

5.3.7 Noah wil aandele in Lulu Bpk. teen huidige markwaarde op die JSE koop om die meerderheidsaandeehouer en HUB te word. Bereken hoeveel Noah sal moet betaal vir die aandele wat hy benodig.

Bewerkings

$$1\ 100\ 000 / 2 + 1$$

$$\frac{(550\ 001 \checkmark - 400\ 000 \checkmark)}{150\ 001 \text{ twee punte}} \times R9,50 \checkmark = R1\ 425\ 009,50 \checkmark \text{ een deel korrek}$$

OF $\frac{50\% + 100}{150\ 100}$

$$\frac{(550\ 100 - 400\ 000)}{150\ 100} \times R9,50 = R1\ 425\ 950$$

OF $\frac{51\%}{161\ 000}$

$$\frac{(561\ 000 - 400\ 000)}{161\ 000} \times R9,50 = R1\ 529\ 500$$

OF $\frac{14\% \times 1\ 100\ 000}{154\ 000}$ of $\frac{15\%}{154\ 000}$ of $\frac{13,7\%}{154\ 000}$

$$154\ 000 \times R9,50 = R1\ 463\ 000$$

4

TOTALE PUNTE
70

6.2.3 Die direkteure het nie gedurende Mei 2020 by die Kontantbegroting gehou nie. Identifiseer TWEE oorbetalings in Mei 2020. Verskaf syfers. Gee 'n geldige rede vir ELKE oorbetaling geïdentifiseer om hulle besluite te ondersteun.

	Oorbetalings (met syfers)	Redes
Punt 1	Advertensies ✓ Betaal R8 400 of R2 800 meer as begroot of 50% oor die begroting ✓	Wou kontantverkope verhoog ✓ OF Spesiale uitverkopings het meer advertensies vereis
Punt 2	Voertuigonderhoud ✓ Betaal R36 350 of R24 150 meer as begroot of 198% oor begroting ✓	Om 'n redelike prys te kry toe voertuig verkoop is/ om voertuig te kon gebruik totdat vervang is OF Voertuie is oud of beskadig OF meer gereeld gebruik vir gratis aflewering om verkope te verhoog

6

6.2.4 Hoekom is die ouditeure bekommerd dat die ooreenkoms met Tradecor oneties of moontlik 'n misdaad is? Verduidelik DRIE punte.

Enige DRIE geldige bekommernisse ✓✓ ✓✓ ✓✓

deelpunte vir onvolledige/onduidelike/ gedeeltelike antwoorde

Punt 1	<ul style="list-style-type: none"> Die eiendom is verkoop teen drawaarde (wat sy oorspronklike koste is/ historiese koste konsep) Eiendom neem toe in waarde en moes teen markverwante pryse verkoop word. Die maatskappy kon voordeel trek van 'n groot wins met verkoop van bate en winsgewendheid verbeter het. Totale bates is uitgeput / waardevolle bate verkoop Korrupsie / onetiese transaksies om HUB en sy vrou te verryk (nepotisme); geen deursigtigheid of betrokkenheid van die raad van direkteure in hierdie besluit nie Wetend die maatskappy in 'n finansiële risiko geplaas/ kontantvloei probleme agv van huur van R26 000 per maand wat betaal moet word maar waarvoor daar nie begroot is nie.
Punt 2	
Punt 3	
Ander geldige antwoord	

6
---

dieselfde punt (bekommernis) kan verskillende maniere uitgedruk word/ herhaal word
Ken punte toe vir toepaslike antwoorde nie ingesluit in die lys hierbo

TOTALE PUNTE
35

TOTAAL: 300